

Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

Stappenplan voor het handelen bij signalen van
huiselijk geweld en kindermishandeling.

Deze meldcode is gebaseerd op het voorbeeld voor alle scholen van de
(Lucas Onderwijs)

Geactualiseerde versie 2019

Inhoudsopgave

I.	Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.	3
	Betrokkenen Meldcode op Grote Beer	4
	Meldcode met afwegingskader	5
	Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	7
	Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling	9
	Stap 1. In kaart brengen van signalen	9
	Stap 2. Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis	11
	Stap 3. Gesprek met de ouder(s)	12
	Stap 4. Weging van het geweld a.d.h.v het afwegingskader	13
	Stap 5. Beslissen: zelf hulp organiseren of melden bij Veilig Thuis	15
	Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis	15
II	Verantwoordelijkheden van de school in het scheppen van een randvoorwaarde voor een veilig werk- en meldklimaat	18
	Bijlage 1 Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure`	20
	Bijlage 2 signalen kindermishandeling kinderen 4-12 jaar	22

I. Stappenplan voor het handelen bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling.

(Lucas Onderwijs), het bevoegd gezag van school Grote Beer

Overwegende:

- dat Grote Beer verantwoordelijk is voor een goede kwaliteit van de dienstverlening aan zijn leerlingen en dat deze verantwoordelijkheid zeker ook aan de orde is in geval van dienstverlening aan leerlingen die (vermoedelijk) te maken hebben met huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat van de medewerkers die werkzaam zijn bij Grote Beer op basis van deze verantwoordelijkheid wordt verwacht dat zij in alle contacten met leerlingen en ouders/verzorgers attent zijn op signalen die kunnen duiden op huiselijk geweld of kindermishandeling en dat zij effectief reageren op deze signalen;
- dat Grote Beer, een meldcode wenst vast te stellen zodat de medewerkers die binnen Grote Beer werkzaam zijn, weten welke stappen van hen worden verwacht bij signalen van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- dat Grote Beer in deze code ook vastlegt op welke wijze zij de medewerkers bij deze stappen ondersteunt;
- dat onder *huiselijk geweld* wordt verstaan: (dreigen met) geweld, op enigerlei locatie, door iemand uit de huiselijke kring, waarbij onder geweld wordt verstaan: de fysieke, seksuele of psychische aantasting van de persoonlijke integriteit van het slachtoffer, daaronder ook begrepen ouderenmishandeling, eer gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking. Tot de huiselijke kring van het slachtoffer behoren: (ex)partners, gezinsleden, familieleden en huisgenoten;
- dat onder *kindermishandeling* wordt verstaan: iedere vorm van een voor een minderjarige bedreigende of gewelddadige interactie van fysieke, psychische of seksuele aard, die de ouders of andere personen ten opzichte van wie de minderjarige in een relatie van afhankelijkheid of van onvrijheid staat, actief of passief opdringen, waardoor ernstige schade wordt berokkend, of dreigt te worden berokkend aan de minderjarige in de vorm van fysiek of psychisch letsel, daaronder ook begrepen eer gerelateerd geweld en vrouwelijke genitale verminking;
- dat onder *medewerker* in deze code wordt verstaan: de medewerker die voor *Grote Beer* werkzaam is en die in dit verband aan leerlingen van de basisschool zorg, begeleiding, of een andere wijze van ondersteuning biedt;
- dat onder *leerling* in deze code wordt verstaan: de leerling aan wie de medewerker zijn professionele diensten verleent;

In aanmerking nemende

- de Wet maatschappelijke ondersteuning
- de Wet op de jeugdzorg;
- Algemene verordening gegevensbescherming (**AVG**);
- de Wet op het primair onderwijs;
- het privacyreglement van *Grote Beer*

Stelt de volgende Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling vast.

De **aandachtsfunctionaris** op Grote Beer in 2018-2019 is

Anneke Greven , intern begeleider 0-1-2 di-woe-do verantwoordelijk

Susma Paltan ma-vrij verantwoordelijk

De **vertrouwenspersonen** zijn

Rolf Jongejan, leerkracht groep 8 en

Annemieke Hof, leerkracht groep 1-2

De **schoolmaatschappelijk werkster** is

Michelle van Nieff - Buitenga

De **onderwijsadviseur** SPPOH is

Carin Bongaerts

Meldcode met afwegingskader

1. Wat is een afwegingskader en hoe werkt het?

Het afwegingskader is een onderdeel van de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. De meldcode helpt beroepskrachten te beslissen wat zij moeten doen bij een vermoeden van kindermishandeling of verwaarlozing, huiselijk geweld of ouderenmishandeling. Gebeurtenissen zoals bijvoorbeeld kindermishandeling zijn meestal geen eenmalige incidenten, maar spelen vaak al veel langer.

Om eerder duidelijkheid te krijgen of een onveilige situatie al eerder is gesignaleerd en om deze signalen te kunnen combineren zijn er nieuwe afspraken gemaakt in het afwegingskader.

In navolging op de wijziging van het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling is dat ondervangen door in de stappen 4 en 5 van de meldcode een afwegingskader op te nemen.

2. Situaties van onveiligheid

In dit afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht altijd moet melden bij Veilig Thuis.

Dit zijn situaties van:

1. Acute onveiligheid
2. Structurele onveiligheid
3. Disclosure (d.w.z. kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling /verwaarlozing).

Acute onveiligheid: Een zorgvrager die in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een professional allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid: Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld. Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst.

Disclosure: Slachtoffers die uit zichzelf een professional om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een professional zonder hulp te vragen. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden. Dit noemen we onthulling. Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. De drie meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen die je in stap 4 stelt.

* Voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in bijlage 1.

3. Meldnormen: in welke situaties moeten beroepskrachten melden?

Beroepskrachten moeten een melding doen bij Veilig Thuis in de volgende situaties:

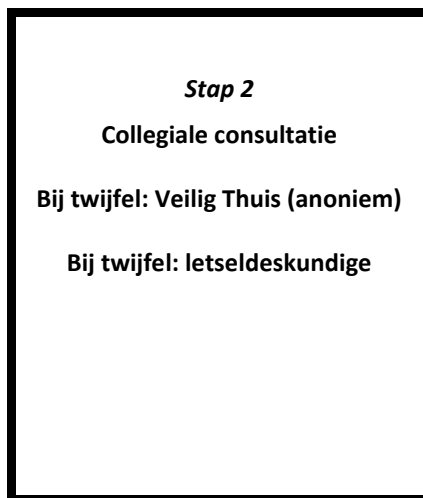
- 1: In ALLE gevallen van *acute onveiligheid* en/of *structurele onveiligheid* en *disclosure*.
2. In alle ANDERE gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokken te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Route bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen door leerkracht

- Observeer
- Onderzoek naar onderbouwing
- Overleg met intern begeleider/SMW/ aandachtfunctionaris
- Gesprek met ouders: delen van de zorg/signalen
- Actie richting stap 2 wordt vastgelegd.
- De leerkracht documenteert in Esis

Stap 2: De leerkracht maakt gebruik van intern overleg

Consulteer interne en / of externe collega's tijdens:

- Collegiale consultatie met aandachtfunctionaris
- SOC (schoolondersteuningscommissie; IB, SMW, adviseur SPOOH)
- De IB-er, SMW-er of aandachtfunctionaris maakt gebruik van extern overleg
- Jeugdarts, leerplichtambtenaar, verwijsindex
- AF Raadpleegt **Veilig Thuis bij twijfel**
- De AF noteert alle stappen in Esis , vertrouwelijke documenten worden opgeslagen op de zorgschijf. (IB)
- De IBer draagt vanaf hier zorg voor de verslaglegging.

Stap 3: Gesprek met de ouder en indien mogelijk met de leerling

- Voorafgaand aan het gesprek wordt er door de IB/SMW of AF een kind gesprek gevoerd.
- IB/SMW/aandachtsfunctionaris hebben een gesprek met de ouder(s): delen de zorg opnieuw, bespreken uitkomsten van de consultaties uit stap 2

Stap 4: Weging van het geweld a.d.h.v. het afwegingskader.

De AF, ib-er SMW en/ of directie:

- Beoordeelt de risicotaxatie, doorloopt de 5 vragen van het AWK
- Heeft bij twijfel contact met Veilig Thuis
- De ib-er / SMW beslist samen met directie over wel/niet naar stap 5
- Bespreekt bij doorgaan naar stap 5, de melding met het betrokken gezin
- De AF documenteert in het leerling dossier

Stap 5
Beslissen met VT

Stap 5: Beslissen met Veilig Thuis

De AF, ib-er of SMW:

Heeft contact met VT en bespreekt vraag 3 t/m 5

Documenteert in het leerling dossier

De AF doet in naam van de directie van De Grote Beer de melding bij VT.

De directie stelt het bestuur op de hoogte.

De ib-er, AF of SMW
samen met directie:

Bespreekt de melding
met het betrokken gezin.

Afweging 1
Is melden
noodzakelijk?

Afweging 2
Is hulpverlening (ook)
mogelijk?

De smw-er voert hierbij
casusregie. De ib-er / AF
sluit hier eventueel bij
aan.

*Vanaf stap 2 wordt MT op de hoogte gesteld!

Stappenplan bij signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten in kaart en leg deze vast. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen. In de route staat vast wie verantwoordelijk zijn voor deze stap in de organisatie.

Bij vroegsignalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling. Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die u als leerkracht of andere betrokkene bij de leerling of in de interactie tussen ouder(s) en leerling waarneemt. In de signalenlijst uit de handleiding vindt u een overzicht van de signalen.

Maak bij het signaleren van huiselijk geweld of kindermishandeling gebruik van het signaleringsinstrument van uw organisatie of van de signaleringslijst 'Huiselijk geweld en kindermishandeling' uit de bijbehorende handleiding.

In deze fase observeert u de leerling in de klas en eventueel daarbuiten (bijvoorbeeld tijdens een huisbezoek) waardoor u de signalen in kaart kunt brengen.

Het is gebruikelijk om in gesprek te gaan met de ouder(s) tijdens haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die u opvallen, krijgt u een beeld waardoor u ook met informatie van de ouder(s) de situatie in kaart kunt brengen.

Daarnaast observeert u de ouder(s) en het kind tijdens overige contactmomenten. U verzamelt alle signalen waardoor u duidelijker krijgt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen hoort u schriftelijk vast te leggen. Hierdoor kunt u later bij de inspectie verantwoording afleggen indien dit wordt gevraagd. U kunt dit vastleggen in het leerlingendossier, welke in een gesloten kast (met slot) of digitaal (met wachtwoord) wordt bewaard. Dit vanwege de privacy gevoelige gegevens die u verzamelt.

Leg in Esis onder vermelding van thuissituatie in het sjabloon meldcode de volgende gegevens vast:

- Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- Signalen die duidelijk maken welke zorgen u ziet, hoort of ruikt.
- Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- Contacten over deze signalen.
- Stappen die worden gezet.
- Besluiten die worden genomen.
- Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf uw signalen zo feitelijk mogelijk, ouders hebben inzagerecht in het dossier:

- Worden ook hypothesen en veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een hypothese of veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een hypothese of veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een bevoegde medewerker.

Betreffen de signalen huiselijk geweld of kindermishandeling gepleegd door een medewerker, meld de signalen dan bij de leidinggevende of de directie, conform de *Wet Preventie en bestrijding van seksueel geweld en seksuele intimidatie in het onderwijs, artikel 4 Verplichting tot overleg en aangifte inzake zedenmisdrijven (meld- en aangifteplicht)*. In dat geval is dit stappenplan niet van toepassing.

Stap 2: Collegiale consultatie en zo nodig raadplegen van Veilig Thuis.

Bespreek de signalen met een deskundige collega. Maak gebruik van de Verwijsindex om te zien of anderen ook zorgen hebben. Vraag zo nodig ook advies aan Veilig Thuis. In de route staat vast wie verantwoordelijk zijn voor deze stap in de organisatie.

Consultatie met een van de aandacht functionarissen. Na consultatie wordt de leerling ter bespreking ingebracht in MDO van de school.

Om de leerling 'open' (niet anoniem) te bespreken in het MDO in ander onderwijstype of in het CJG met andere externe deskundigen is toestemming van de ouder(s) vereist. Indien u in het contact transparant en integer bent, is de kans groot dat over deze zaken een open gesprek mogelijk is. In de meeste gevallen wordt toestemming door de ouder(s) gegeven. Gespreksvaardigheid om in gesprek te gaan over zorgen en het vragen om toestemming van de ouder(s) is een specifieke deskundigheid en kan ondersteund worden door de intern begeleider/ smw-er/ de aandachtsfunctionaris kindermishandeling.

Indien de ouder(s) weigert is dit een zorgelijk signaal en moet het worden meegenomen in de weging. (Stap 4). De leerling kan overigens anoniem worden besproken wanneer de ouder(s) geen toestemming heeft gegeven, maar dit verdient niet de voorkeur vanwege de eventuele vervolgacties.

Indien er ook maar enige twijfel is over de oorzaak van de situatie en/of eventuele mogelijke onveiligheid bij de leerling, vraagt de aandachtsfunctionaris advies bij Veilig thuis. Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat u zich zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Bij bespreking in de interne zorgcommissie kan de ouder(s) worden uitgenodigd. Door de ouder(s) continu te betrekken en in overleg te treden, is de kans groter dat de ouder(s) gemotiveerd is om de situatie te verbeteren en/of hulp te aanvaarden.

Noodsituaties

Bij signalen die wijzen op acuut en zodanig ernstig geweld dat ouder(s) of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, kan de aandachtsfunctionaris, de directie of IB-er meteen advies vragen aan Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan kan de IB-er of de directie zo nodig in hetzelfde gesprek een melding doen, zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet. In noodsituaties kunt u overigens ook contact zoeken met de crisisdienst van het CJG en/of de politie vragen om hulp te bieden.

Stap 3: Gesprek met de ouder(s)

Voorafgaand aan het gesprek de leerling op de hoogte stellen van de stappen die gezet gaan worden.

Bespreek de signalen met de ouder(s).

IB en AF en eventueel SMW houden het gesprek met desbetreffende ouders.

1. Leg de ouder(s) het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de feiten die u hebt vastgesteld en de waarnemingen die u hebt gedaan.
3. Nodig de ouder(s) uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen u hebt gezien, gehoord en waargenomen. **In geval van een vermoeden van (voorgenomen) vrouwelijke genitale verminking (meisjesbesnijdenis) neemt u met spoed contact op met Veilig Thuis.**
5. Leg het gesprek vast en laat het ondertekenen door alle betrokkenen

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van hun leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder(s) expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie. Herkent de ouder(s) de situatie? Hoe gedraagt de leerling zich thuis? Hoe reageert de ouder(s) daarop? Hoe gaat het opvoeden thuis? Hoe reageert de leerling hierop? Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen? Wat vindt de ouder(s) daarvan? Hoe ervaart de ouder(s) de opvoeding en zijn rol als ouder(s)?

Breng de ouder(s) na overleg met anderen op de hoogte. Informeer en wissel tijdens deze contacten continu uit over de ontwikkeling van de leerling en de zorgen die u hebt.

Indien een plan wordt ingezet voor de leerling, bespreek dit met de ouder(s). Bespreek ook tussentijds en na afloop de resultaten van het plan.

Indien de ouder(s) de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen. Daarnaast kunnen handelingsadviezen worden uitgewisseld voor in de klas en thuis.

Indien tijdens het gesprek met de ouder(s) blijkt dat de zorgen een andere oorzaak heeft, kunt u dit traject afsluiten. U kunt de leerling en de ouder(s) binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder begeleiden.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder(s), is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van de ouder(s), die van u zelf, of die van een ander in het geding is; of
- als u goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder(s) door dit gesprek het contact met u zal verbreken.

Bij het vragen van advies aan Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

Stap 4: Weging van het geweld a.d.h.v. het afwegingskader.

De AF, IB, SMW en leerkracht wegen op basis van de signalen, de ingewonnen adviezen en het gesprek met de leerling het risico op huiselijk geweld of kindermishandeling. Weeg eveneens de aard en de ernst van het huiselijk geweld of de kindermishandeling.

Raadpleeg in alle gevallen waarin je twijfelt over je vervolgstap (opnieuw) Veilig Thuis.

De AF / ib-er / SMW noteert de gezette stappen en informatie in Esis.

Gebruik het afwegingskader.

In stap 4 worden de vragen beantwoord van het afwegingskader en nemen de AF en directie de beslissing om wel/niet door te gaan naar stap 5. Let goed op wanneer de vragen samen met Veilig Thuis moeten worden doorlopen. Als er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid of disclosure, moet de AF contact opnemen met Veilig Thuis en moeten de vragen 3 tot en met 5 altijd met Veilig Thuis worden doorlopen.

Vermoeden blijkt ongegrond

Als het vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling op basis van de verzamelde informatie is weggenomen en er is een andere oorzaak voor de signalen geconstateerd, sluit de AF of IB de meldcode af, informeert de betrokkenen hierover en legt dat vast in het dossier. Blijft het vermoeden bestaan, dan worden de stappen van de meldcode verder gevolgd.

Vijf afwegingsvragen in stap 4 van de Meldcode

Indien er sprake is van 'weet het niet', ga je uit van 'Nee'.

	<p>1. Heb ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode een vermoeden van (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling?</p> <p>Nee: Afsluiten en vastleggen in dossier Ja: Ga verder met afweging 2</p>
Meldnorm 1	<p>2. Schat ik op basis van de stappen 1 tot en met 4 van de meldcode in dat er sprake is van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid?</p> <p>Nee: Ga verder met afweging 3 Ja: Melden bij Veilig Thuis. De afwegingen 3 tot en met 5 worden samen met Veilig Thuis doorlopen.</p>

Meldnormen 2 en 3	<p>3. Ben ik in staat effectieve hulp te bieden of organiseren om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis Ja: Ga verder met afweging 4</p> <p>4. Aanvaarden de betrokkenen hulp om dreiging van (toekomstig) huiselijk geweld en/of kindermishandeling af te wenden en zijn zij bereid zich hiervoor in te zetten? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: Melden bij Veilig Thuis Ja: Hulp bieden of organiseren, ga verder met afweging 5.</p> <p>5. Leidt de hulp binnen de gewenste termijn tot de noodzakelijke resultaten ten aanzien van de veiligheid en/of het welzijn (herstel) van alle betrokkenen? Bij acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid wordt deze afweging samen met Veilig Thuis doorlopen.</p> <p>Nee: (Opnieuw) melden bij Veilig Thuis. Ja: Hulp opstarten met afspraken over het volgen van toekomstige (on)veiligheid met betrokkenen en samenwerkingspartners.</p>
--------------------------	--

Stap 5: Beslissen: zelf hulp organiseren of melden

Stap 5 :Beslissen met Veilig Thuis:

1. Is melden noodzakelijk?
2. Is hulp bieden of organiseren (ook) mogelijk?

Het is van belang dat in stap 5 beide beslissingen en in de genoemde volgorde worden genomen.

In deze stap beslis je samen met VT of het een melding moet worden of dat hulp inzetten ook kan. Samen met VT worden de vragen 3 t/m 5 van het afwegingskader opnieuw doorgenomen, zodat er een weloverwogen besluit kan worden genomen. De betrokkenen worden i.v.m. de radarfunctie van Veilig Thuis in beide situaties geregistreerd in het register van Veilig Thuis.

1. *Melden bij Veilig Thuis is noodzakelijk*

Er is sprake van een vermoeden van acute of structurele onveiligheid.

Contact met Veilig Thuis:

- De AF meldt in naam van de directeur de vermoedens bij Veilig Thuis;
- Beschrijf zoveel mogelijk feiten en gebeurtenissen die je hebt vastgesteld;
- Geef duidelijk aan als de informatie bij je melding (ook) van anderen afkomstig is;
- Overleg met Veilig Thuis wat je na de melding, binnen de grenzen van je gebruikelijke werkzaamheden, zelf kan doen om de leerling en/of zijn gezinsleden tegen het risico op kindermishandeling of huiselijk geweld te beschermen.

Bespreek je melding vooraf met het kind en de ouders:

- Bereid het gesprek met kind/ouders voor met IB en directeur
- Bespreek de keuze om een melding te doen met het kind en daarna met ouders. De aandachtsfunctionaris kan ondersteuning vragen van Veilig Thuis om het gesprek te begeleiden.
- Dit zijn de stappen:
  1. Leg uit waarom je van plan bent een melding te gaan doen en wat het doel ervan is.
  2. Vraag het kind en ouders om een reactie.
  3. Vraag om toestemming voor het doen van een melding.¹ Laat de toestemming ondertekenen door ouders en het kind (vanaf 12 jaar). Van de noodzaak tot melden mag niet worden afgezien als de AF, ib-er / directeur geen toestemming verkrijgt.
  4. Bij bezwaren van de betrokkene, bekijk of, en zo ja op welke wijze, je tegemoet kunt komen aan deze bezwaren. Is dat niet mogelijk, weeg de bezwaren dan af tegen de noodzaak om de betrokkene of zijn gezinslid te beschermen tegen het geweld of de kindermishandeling. Betrek in je afweging de aard en de ernst van het geweld en de noodzaak om de betrokkene of zijn gezinslid door het doen van een melding daartegen te beschermen
  5. Doe een melding indien naar jouw oordeel de bescherming van de betrokkene of zijn gezinslid de doorslag moet geven en informeer de betrokkenen over je melding. De directeur stelt het bestuur van De Grote Beer op de hoogte. De AF / ib-er, doet uit naam van de directeur van De Grote Beer, een melding bij Veilig Thuis en geeft hierbij zoveel mogelijk waargenomen feiten weer en geeft duidelijk aan welke informatie van derden afkomstig is. De naam van het kind en van het gezin moet genoemd worden. Ook geeft de AF / ib-er / directeur bij de melding zijn naam en functie door.

---

¹ Bij kinderen tot 12 jaar is toestemming van ouders nodig, bij kinderen van 12 tot 16 jaar zowel toestemming van het kind als de ouders en bij jongeren vanaf 16 jaar is toestemming van het kind nodig.

6. Indien na zorgvuldige overweging wordt besloten om niet te melden, dan wordt een plan van aanpak opgesteld voor de te organiseren hulp. Laat ouders afspraken ondertekenen.

Uitzondering

De medewerker van de school kan ten opzichte van het gezin anoniem blijven als de melding:

1. Een bedreiging vormt of kan vormen voor de aandachtsfunctionaris of voor anderen.
  2. De vertrouwensrelatie zou kunnen verstoren tussen de aandachtsfunctionaris en de betrokkenen.
- Ook kan ervoor worden gekozen om in deze situaties een melding te doen zonder gesprek met het kind en/of ouders.

Verslaglegging

De AF / ib-er legt alle relevante informatie over de melding vast in Esis en de vertrouwelijke informatie op de zorgschijf (dit kan alleen door IB of directie) Beschrijf ook:

- Welke informatie je bij je melding hebt verstrekt en welke afspraken je met Veilig Thuis hebt gemaakt.
- Of je al dan niet over de melding met het kind (en/of de ouders) hebt gesproken en welke reactie het kind op je voornemen om te melden gaf.
- Heb je geen contact met het kind (en/of zijn ouders) gehad over de melding, noteer dan ook waarom dit zo is besloten.
- Leg ook de naam en de functie vast van de medewerker van Veilig Thuis bij wie je de melding hebt gedaan.
- Word je later door Veilig Thuis over (de uitkomsten van het onderzoek naar) het huiselijk geweld of de kindermishandeling geïnformeerd, leg dan ook deze informatie vast. Doe dit ook als kindermishandeling of huiselijk geweld niet is gebleken.
- Bij een melding dient de melder zoveel mogelijk zijn signalen te melden, dit wil zeggen de feiten en gebeurtenissen die zijn waargenomen. Meldt de melder ook feiten en gebeurtenissen die anderen hebben gezien of gehoord, dan moet hij deze 'andere bron' duidelijk in de melding noemen.

2. Hulp bieden of organiseren is ook mogelijk

Beslis zelf of in samenspraak met Veilig Thuis of passende en toereikende hulp bieden of organiseren (ook) tot je mogelijkheden behoort. Daarvoor gelden de volgende vereisten:

- Er is voldoende zicht op (on)veiligheid.
- Er is voldoende zicht op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen).
- Alle betrokken beroepskrachten hebben de focus op het stoppen van geweld en een (duurzaam) herstel van de veiligheid. Er wordt gewerkt aan het herstel van directe veiligheid en het wegnemen van de oorzaken van geweld.
- Hulp is gericht op het versterken van de veerkracht en het herstel van de schade die is veroorzaakt door (de dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling bij de betrokkene(n).
- Er is sprake van een gezamenlijke analyse en plan met doelen en evaluatiemomenten van de beroepskrachten. Dit plan is op maat gemaakt met alle betrokkenen binnen het gezin, waarbij de doelen van begeleiding en/of hulpverlening helder zijn gesteld.

Hulp bieden/organiseren is onvoldoende mogelijk indien de beroepskracht binnen de (samenwerkings)mogelijkheden van diens organisatie:

- Onvoldoende zicht heeft op (on)veiligheid in het heden.
- Onvoldoende zicht kan krijgen op onveilige gebeurtenissen in het verleden (waaronder eerdere meldingen).
- Onvoldoende mogelijkheden heeft om passende en samenhangende hulp te bieden met veiligheid als resultaat.
- Constateert dat onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Meen je, op basis van bovenstaande afweging, dat je het kind en zijn gezin toch voldoende tegen het risico op huiselijk geweld of op kindermishandeling kunt beschermen, organiseer dan hulp, in samenspraak met betrokken hulpverleners.

- Maak in overleg met de betreffende hulpverlening/ schoolmaatschappelijk werk een plan van aanpak, waarin wordt opgenomen welke bijdrage jij zelf kan leveren en welke bijdrage anderen leveren.
- Bereid het gesprek over het plan van aanpak met kind/ouders voor. Er wordt besproken welke hulpverlening op basis van de verkregen informatie noodzakelijk lijkt.
- De AF bespreekt het plan van aanpak met het kind en ouders. Indien nodig kan een medewerker van Veilig Thuis ondersteunen in het gesprek.
  1. Bespreek het plan van aanpak voorafgaand aan het gesprek eerst met het kind. Neem in het plan op wat het kind zou willen doen wanneer de situatie onveilig wordt/blijft. Deel deze informatie alleen met toestemming van het kind met ouders.²
  2. Bespreek het plan van aanpak met ouders. Geef aan welke hulp er nodig is, hoe ouders die hulp kunnen inschakelen en wat er van ouders wordt verwacht. Geef aan wat de volgende stap is, indien ouders niet meewerken of niet open staan voor hulpverlening.
  3. Maak een verslag en laat ouders de gemaakte afspraken ondertekenen.
- Indien meerdere beroepskrachten betrokken zijn, zijn er afspraken over samenwerking en casusregie op de veiligheid (en multidisciplinaire) hulpverlening. Bespreek wie als casusregisseur zal op treden.
- De AF / ib-er / smw stelt, in het geval van het zelf organiseren van hulp, de directeur van De Grote Beer op de hoogte van de doorlopen stappen van de meldcode.

Verslaglegging

Alle bovenstaande stappen worden vastgelegd in het leerling dossier vastgelegd door de aandachtsfunctionaris.

Evaluatie

De AF / ib-er spreekt een evaluatiemoment met de betrokken collega's en eventuele externen af, om te bespreken hoe het proces is verlopen en of er verbeterpunten zijn. De AF / ib-er legt de evaluatie vast en koppelt dit geregeld terug aan de directie.

---

² Als het niet delen van informatie gevaar kan opleveren voor het kind en andere betrokkenen kan de ib-er / directeur van De Grote Beer ervoor kiezen het toch te doen. Het kind wordt hierover geïnformeerd.

II Verantwoordelijkheden van Grote Beer in het scheppen van een randvoorwaarde voor een veilig werk- en meldklimaat

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode te zetten, draagt de school er zorg voor dat:

directie, bestuur en/of leidinggevenden:

- de meldcode opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- een aandachtsfunctionaris huiselijk geweld en kindermishandeling (mogelijk de intern begeleider en/of SMW-er) aanstellen of deze taak beleggen bij een ander teamlid.
- de deskundigheidsbevordering (zoals signaleren van kindermishandeling en huiselijk geweld, melden in de verwijzindex) voor zover nodig opnemen in het scholingsplan;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluiten op de werkprocessen binnen de organisatie;
- de meldcode aansluiten op de zorgstructuur van de organisatie;
- voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar stellen om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de code;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- afspraken maken over de wijze waarop de school zijn medewerkers zal ondersteunen als zij door ouders in of buiten rechte worden aangesproken op de wijze waarop zij de meldcode toepassen;
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.

De aandachtsfunctionaris (teamlid belast met deze taak)

- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- taken vaststelt van een ieder (Wie doet wat wanneer);
- deelneemt aan het MDO
- de aansluiting van de meldcode op de werkprocessen uitvoert;
- de aansluiting van de meldcode op de zorgstructuur uitvoert;
- samenwerkingsafspraken vastlegt met ketenpartners;
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt met Veilig Thuis voor advies of melding.
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

leerkracht:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider, zoals observeren of een gesprek met de ouder(s) samen met de AF of IB;

de directie, de leidinggevende en de medewerkers zijn *niet* verantwoordelijk voor:

- het vaststellen of er al dan niet sprake is van kindermishandeling of huiselijk geweld;
- het verlenen van professionele hulp aan ouders of leerlingen (begeleiding, therapie).

Bijlage 1 Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

In samenspraak met Veilig Thuis zijn standaard definities en voorbeelden opgesteld. Deze voorbeelden zijn gericht op de praktijk van het onderwijs, bijvoorbeeld: basisonderwijs, voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en leerplicht.

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig.
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft. • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwurging. • Wapengebruik. • Geweld tijdens de zwangerschap. • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar. • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking). • Onthouden van zorg die acuut de gezondheid bedreigt van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel. • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt. • Vrijheidsbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn. • Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol of drugs. • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling. • Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene. • Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en

drinken.

- Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt.

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld.
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst. In de afweging of sprake is van structurele onveiligheid is ten minste over de volgende factoren informatie nodig: herhaling van geweld /onveiligheid, oudersignalen en eventuele kindsignalen/signalen van slachtoffers.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden. • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken. • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben. • Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld. • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden. • Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.
Toelichting	Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdwang, eerge relateerd geweld en ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.

Bijlage 2 signalen kindermishandeling kinderen 4-12

Signalen Kindermishandeling kinderen 4 - 12

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 -12 jaar. De signalenlijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos, weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld
- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (12-18)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen
-

tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school
- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind
- troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne
-

Signalen specifiek voor seksueel misbruik**Lichamelijk welzijn**

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen
-

Deze signalenlijst is overgenomen uit de publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). *Kindermishandeling : signaleren en handelen*. Te bestellen via www.nji.nl/publicatie.

-
-